

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะได้เสนอ วัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะได้เสนอตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของศึกษานิเทศก์อำเภอ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จากประชากรจำนวน 2,433 คน ซึ่งเป็นศึกษานิเทศก์อำเภอที่ปฏิบัติงานอยู่ตามตำแหน่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2531 โดยคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากสูตรของ ยามาเน (Yamane 1970 : 581-583) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนเป็น .05

ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 344 คน จากนั้นได้คัดเลือกส่วนจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตการศึกษา ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	ศึกษานิเทศก์อำเภอ	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
เขต 1	86	12
เขต 2	106	15
เขต 3	203	29
เขต 4	84	12
เขต 5	170	24
เขต 6	203	29
เขต 7	252	36
เขต 8	298	42
เขต 9	264	37
เขต 10	299	42
เขต 11	291	41
เขต 12	177	25
รวม	2,433	344

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนนี้เป็นแบบตรวจสอบ ส่วนประกอบของแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิทาง

การศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งศึกษานิเทศก์ และภูมิลำเนาเดิม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์
ระหว่างบุคคล ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ มี
คำตอบเป็นทางเลือก ตามระดับความถี่ 6 ระดับ ข้อคำถามมี 54 ข้อ ถ้ามลักษณะพฤติกรรม
6 ลักษณะ คือ

ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์	9	ข้อ
ลักษณะพฤติกรรมความต้องการการร่วมประสานสัมพันธ์	9	ข้อ
ลักษณะพฤติกรรมแสดงออกในการควบคุม	9	ข้อ
ลักษณะพฤติกรรมความต้องการการควบคุม	9	ข้อ
ลักษณะพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน	9	ข้อ
ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน	9	ข้อ

จากคำถามทั้ง 54 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 มีคำถาม 16 ข้อ แต่ละคำถามมีทางเลือกให้เลือกตามระดับ
ความถี่ 6 ระดับ คือ

- 1 หมายความว่า ปฏิบัติเป็นประจำจน เป็นนิสัย
- 2 หมายความว่า ปฏิบัติบ่อย ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
- 3 หมายความว่า ปฏิบัติเป็นครั้งคราว
- 4 หมายความว่า ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- 5 หมายความว่า แทบจะไม่ได้ปฏิบัติ
- 6 หมายความว่า ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 2 มีคำถาม 24 ข้อ มีทางเลือก 6 ระดับ คือ

- 1 หมายความว่า คนส่วนมาก
- 2 หมายความว่า คนหลายคน
- 3 หมายความว่า คนบางคน

- 4 หมายความว่า คนส่วนน้อย
- 5 หมายความว่า คนเพียง 1 - 2 คน
- 6 หมายความว่า ไม่มีใครเลย

ตอนที่ 3 มีคำถาม 14 ข้อ มีทางเลือกซึ่งใช้วัดพฤติกรรมเหมือนกับ

ตอนที่ 1 คือ

- 1 หมายความว่า ปฏิบัติเป็นประจำจน เป็นนิสัย
- 2 หมายความว่า ปฏิบัติบ่อย ๆ แต่ไม่ทุกครั้ง
- 3 หมายความว่า ปฏิบัติเป็นครั้งคราว
- 4 หมายความว่า ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง
- 5 หมายความว่า แทบจะไม่ได้ปฏิบัติ
- 6 หมายความว่า ไม่เคยปฏิบัติเลย

เกณฑ์การให้คะแนน การให้คะแนนได้ยึดถือเกณฑ์ที่ใช้กับแบบสอบถามพฤติกรรม
พื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของชูทซ์ (Schutz) ซึ่งกำหนดคะแนนไว้ข้อความละ
1 คะแนน ดังนั้นในแบบสอบถามแต่ละตอน จึงมีคะแนนให้ตอนละ 9 คะแนน ข้อคำถามบางข้อ
มีคำตอบ หรือทางเลือกที่ใช้ได้ (ได้คะแนน) หลายคำตอบ

รายละเอียดของคำตอบที่ใช้ได้ แบ่งเป็นตอน ๆ ดังนี้

	I	C	A
E	1	2	3
W	4	5	6

ช่องที่ 1 การแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์ (Expressed Inclusion - EI)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
1	1, 2, 3
3	1, 2, 3, 4
5	1, 2, 3, 4
7	1, 2, 3, 4
9	1, 2
11	1, 2
13	1, 2
15	1
16	1

ช่องที่ 2 การแสดงออกในการควบคุม (Expressed Control - EC)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
30	1, 2, 3
33	1, 2, 3
36	1, 2
41	1, 2, 3, 4
44	1, 2, 3
47	1, 2, 3
50	1, 2
53	1, 2
54	1, 2

ช่องที่ 3 การแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน (Expressed Affection - EA)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
4	1, 2
8	1, 2

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
12	1, 2
17	1, 2
19	4, 5, 6
21	1, 2
23	1, 2
25	4, 5, 6
27	1, 2

ช่องที่ 4 ความต้องการการร่วมประสานสัมพันธ์ (Wanted Inclusion - WI)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
28	1, 2
31	1, 2
34	1, 2
37	1
39	1
42	1, 2
45	1, 2
48	1, 2
51	1, 2

ช่องที่ 5 ความต้องการการควบคุม (Wanted Control - WC)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
2	1, 2, 3, 4
6	1, 2, 3, 4
10	1, 2, 3
14	1, 2, 3
18	1, 2, 3

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
20	1, 2, 3
22	1, 2, 3, 4
24	1, 2, 3
26	1, 2, 3

ช่องที่ 6 ความต้องการความรักใคร่ผูกพัน (Wanted Affection -WA)

คำถามที่	คำตอบที่ใช้ได้
29	1, 2
32	1, 2
35	5, 6
38	1, 2
40	5, 6
43	1
46	5, 6
49	1, 2
52	5, 6

เกณฑ์การแบ่งระดับลักษณะพฤติกรรม

ระดับลักษณะพฤติกรรม	คะแนน
ต่ำ	0 - 3
ปานกลาง	4 - 6
สูง	7 - 9

ข. การกำหนดเครื่องมือวิจัย

การกำหนดเครื่องมือสำหรับการวิจัยนี้ได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวความคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะ

พฤติกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล จากเอกสาร ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามากำหนดกรอบแนวความคิดในการเลือกเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัย

3. กำหนดเครื่องมือ แปล และเรียบเรียงเครื่องมือสำหรับการวิจัยซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยแบ่งดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบ (Check list) เสร็จแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไข แล้วนำมาปรับปรุงใหม่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของศึกษานิเทศก์อำเภอ ผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามลักษณะพฤติกรรมพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (The Fundamental Interpersonal Relationship Orientation Behavior Questionnaire) หรือ FIRO-B ของชูทซ์ (Schutz) และจากฉบับแปลและเรียบเรียงโดย ฉวีภา คุปรัตน์ (2528, อัดสำเนา)

4. ทาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และภาษาของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณา แก้ไข จำนวน 4 ท่าน คือ

อาจารย์สวัสดิ์ จงกล

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์

ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ปานตา ไข่เทียมวงศ์

ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัญจิรา ฤทธิประศาสน์

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลังจากนั้นทำการปรับปรุงข้อความ และสำนวนภาษาที่ใช้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ แล้วใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลด้วยการส่งและรับแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้ขอให้บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทำหนังสือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยในครั้งนี้

แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 344 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาจำนวน 321 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 91.86 ดังจำแนกรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่นำส่งและได้รับคืน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่าง เป็นรายเขตการศึกษา

เขตการศึกษา	นำส่ง	ได้รับคืน	แบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์	ร้อยละ
เขต 1	12	10	9	75.00
เขต 2	15	14	14	93.33
เขต 3	29	28	28	96.55
เขต 4	12	10	10	83.33
เขต 5	24	24	24	100.00
เขต 6	29	25	24	82.76
เขต 7	36	35	35	97.22
เขต 8	42	40	40	95.24
เขต 9	37	32	31	83.78
เขต 10	42	40	39	92.86
เขต 11	41	40	39	95.12
เขต 12	25	23	23	92.00
รวม	344	321	316	91.86

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ดำเนินการดังนี้

1. คำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบวิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. คำถามเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กระทำดังนี้

ก) ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนนดังกล่าวแล้ว ซึ่งจะได้คะแนนลักษณะพฤติกรรมของศึกษานิเทศก์อำเภอ 6 ลักษณะ คือ

ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการร่วมประสานสัมพันธ์

ลักษณะพฤติกรรมความต้องการการร่วมประสานสัมพันธ์

ลักษณะพฤติกรรมการแสดงออกในการควบคุม

ลักษณะพฤติกรรมความต้องการการควบคุม

ลักษณะพฤติกรรมแสดงออกซึ่งความรักใคร่ผูกพัน

ลักษณะพฤติกรรมความต้องการความรักใคร่ผูกพัน

ข) คำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแต่ละลักษณะพฤติกรรม

ค) นำค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ที่คำนวณได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแบ่งระดับลักษณะพฤติกรรมที่ตั้งไว้ เพื่อหาระดับลักษณะพฤติกรรมของศึกษานิเทศก์อำเภอในแต่ละเขตการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) จากสูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}$$

2. หาค่าคะแนนเฉลี่ย

$$\text{สูตร } \bar{X} = \frac{\Sigma X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

ΣX = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N = จำนวนคนในกลุ่มประชากร

3. หาส່วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\Sigma (X - \bar{X})^2}{N - 1}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X = คะแนนของแต่ละคน

$\bar{X}$ = คะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง